„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: К. 24 или 30 дин
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова

Број 67. У Новом Саду, у четвртак 7. (20.) јуна 1901. Година XVII

Јадна Шајкашка!

Некадања челенка овостраног Српства у уставној борби за права народна, наша некада дична Шајкашка пала је данас тако ниско, да је постала предметом подсмеха у очима непријатеља Српства.

Кад се сетимо онога дивног времена уставне борбе, кад се сетимо оног усталаштва, одлучности и истрајности наших Шајкаша на уставном мегдану, па кад погледамо, шта све сад бива у Шајкашкој, морамо се од туге и жалости заплакати.

Дични Шајкаши наши, љути крајишници, бирали су некад за своје посланике на угарски државни сабор дра Светозара Милетића, дра Михајла Полита-Десанчића, дра Лазу Костића и Мишу Димитријевића, све прве и најбоље борце за уставну слободу и права народна; а данас су подишли под скут владин, те се све надмећу, да што веће мамелуке владине пошаљу на сабор, којима је народ девета брига, и који тамо само умеју ћутати, и покорно климати главом на сваки најмањи миг владин.

Па да ли је морало тако бити, и зашто је све до тога дошло?

Главни узрок свему томе су тако зване ритске земље, којима се народ у Шајкашкој већ ево тридесет година заварава. Изнајпре се Шајкаши опирали, но на послетку су ипак наишли на лепак, и сад су већ тако ниско пали, да је жалост погледати, шта све данас тамо бива.

Године 1867. уступило је Његово Величанство Шајкашима за награду стечених заслуга на бојном пољу, уз незнатну откупну цену, 43.364 јутара ритске земље, од којих је подељено на четрнаест општина шајкашких, према тадањем броју душа, свега 38.012 јутара. Та је земља течајем времена ограђена високим насипима, и сада доноси велики приход. Одма у почетку настала је борба око тога, како ће се те земље поделити, и они, који су хтели да народ за себе придобију и употребе га на разне своје себичне цели, заваравали су га непрестано, да ће се те земље поделити на оних 31.649 душа од г. 1867. односно на њихове наследнике. То је народу нашем највећма годило, те је тим обећањима и заваравањима веровао, и ишао слепо за онима, који су му тако говорили, те на тај начин при изборима послапика за државни сабор није више одлучивала здрава и непомућена свест народна, него је народ бирао за посланика онога, који му је обећао, да ће израдити, да се ритске земље поделе по душама од г. 1867.

То заваравање и обмањивање народа још и данас траје, шта више још у већој мери, него што је икада досад било. Па ево видимо, да су нашли и опет једног кандидата за саборског посланика, наравно с програмом владине странке, који обећава, да ће се ритске земље по душама делити.

Но има и још нешто много горе од тога.

У смислу закона свугде, где су подводне земље ограђене насипима, треба да постоји друштво за одржање насипа и за уређење унутарњих вода. Тако је друштво основано било и у Шајкашкој још пре много година из четрнаест шајкашких општина и осталих интересованих странака. Но влада је одма после кратког времена укинула автономију тога друштва, те је поставила свога комесара, који је ту по својој вољи жарио и палио, и ритске земље силним зајмовима оптеретио тако, да се исте од тих великих дугова неће скоро моћи ослободити. По закону таково комесарство не сме дуже трајати од највише две године дана; али је свагдања влада ипак против јасне и несумњиве одредбе закона то комесарство преко двадесет година одржавала, с једне стране за то, да може своје људе ухлебити, а с друге стране и за то, да шајкашке бираче увек у својој власти имаде. Сваки владин кандидат обећавао је, да ће, ако га за посланика изаберу, израдити да се укине комесарство и поврати друштву за одржање насипа автономија. Народ се дао тим обећањима заваравати, те је за последњих четрнаест година увек бирао владине кандидате. Но напослетку су разборитији људи ипак увидели били, да су то само празна обећања од посланичких кандидата, те су почели и сами озбиљно радити на томе, да се комесарство укине и општинама, односно друштву за одржање насипа, автономија поврати. Од повратка те автономије врло много се очекивало, наиме с једне стране да се неће тај силни приход од ритских земаља тако немилице трошити као досад, већ да ће народ сам преко својих општинских изасланика тим приходом располагати, а с друге стране да ће укинућем комесарства и повратком автономије нестати једном онај узрок, којим су бираче у Шајкашкој свагда наводили и заваравали, да бирају посланика владине странке.

Пре четир године почело се дакле с највећом озбиљношћу радити на укинућу комесарства и повратку автономије. Општине су узеле себи једног Србина за заступника, те су непрестано бомбардовале владу за укинуће комесарства, а уједно се г. 1897. израдила нова основна правила друштва за одржање насипа и уређење унутарњих вода, те кад је почетком г. 1898. министарство та правила одобрило, тада се још озбиљније приступило раду за повратак автономије. И тај је рад најпосле успехом уродио. Министарство већ више није имало куд, него је морало решити, да се комесарство укине и автономија поврати.

Но сад, кад се сваки пријатељ нашег народа у Шајкашкој надао, да ће он ту автономију знати у своју корист употребити, наједаред се показа, да се народ и ту дао изиграти онако, како по њега од те автономије не само неће никакве користи бити, него може само још горе по њега наступити.

Прекјуче је држана у Тителу скупштина друштва за одржање насипа у тој цељи, да се друштво према новим основним правилима конституише. На ту скупштину општине нису изабрале оне, који су им се досада као пријатељи показали и годинама радили на укинућу комесарства и повратку автономије, него су, с малим изузетком, изабрале све такове заступнике, како су то два надсолге желили, и који ће покорно климати главом на све оно, што два надсолге желе. И та скупштина, као што се од ње није могло друго ни очекивати, при конституисању своме изабрала је за председника жабаљског надсолгу, а за потпредседника тителског надсолгу, и у одбор већином људе, који ће морати све онако радити, како два надсолге желе и захтевају.

А шта то значи?

То значи толико, да су шајкашке општине, односно од њих састављено друштво за одржање насипа добиле истина автономију, али само на папиру; у ствари пак не само да није комесарство престало, него су место једног комесара добиле сад два комесара. И то им није сад влада наметнула комесара, као што је досада било, него су општине себи саме изабрале два комесара.

А то значи још и толико, да су свих четрнаест општина шајкашких дале себи највећу и најжалоснију сведоџбу сиромаштва. Зар наопако у четрнаест општина нису могли наћи ни два самостална и независна човека, којима би могли поверити тако важна два места, него су се подали на милост и немилост људима, који су слепо оружје у рукама владиним, и који ће слушати на сваки миг одозгора и слепо извршивати све оно, што им се одозго заповеди.

Но све то значи још и то, да су се тим чином шајкашке општине и наш народ тамо за дуго време својевољно дали спутати. Два надсолге су и до данас у Шајкашкој жарили и палили, а шта ће тек сад моћи чинити, кад им је народ својевољно дао у руке тако силно средство. У одбору, коме су сада два надсолге на челу, располаже се са стотинама хиљада годишњег прихода од шајкашких ритских земаља, а кад то знамо, онда можемо тек себи замислити, колика је сада сила и моћ у рукама два надсолге, и како ће сад многи од њихове милости или немилости зависити.

Жалосна, врло жалосна је то слика о томе, како је дубоко пала народна свест и самосталност некада дичних Шајкаша. Нема сумње, да ће све ово одсудно утицати и на изборе посланика за државни сабор, који нам ове године предстоје, и ми већ напред видимо наше некад поносне и јуначке Шајкаше, како погнутом главом иду листом на биралиште, те гласају за кандидата оне странке, која иде затим, да српски народ политички сасвим умртви и уништи.

Јадна Шајкашка, шта си дочекала!

=

ЛИСТАК.

У родном месту

— Слика с пута —

Питао сам се често, а свагда узалуд, зашто се на споредним железничким пругама тако лагано вози. Питао сам и кондуктере и чиновнике, али не добих ни од њих повољна одговора; обично слегоше раменима и рекоше: таква је наредба. Ах, та тајанствена наредба! У Будимпешти ће зацело знати, зашто су је издали; али ко ће ићи тамо, да је дозна и да при свем том опет зато не буде паметнији. Овако се бар даје нагађати и помало шалити њоме, а то чини, да зла воља попушта и да најпосле постанеш силно расположен, кад већ једаред стигнеш својој мети. А тога не би било, да те је до ње довео брзи воз; ти би то нашао сасвим природно и готово би службено изашао из гвоздених кола. Не би ти ни пало на ум, да се радујеш, а не би ни имао чему се радовати. С каквим ли пак весељем излазиш из обичног воза на споредној прузи! То се просто не да описати, не да ни замислити, то све треба доживети и проживети: како се воз, наравно лагано и на тенане, ближи твојој станици, како не уме у први мах да стане него се најпре и гура и тоска. Кад си пак из воза изашао а ти га најпре погледиш мало заплашено, па онда дигнеш очи небу и с блаженим осмехом носиш и најтежу торбу до кола, обичних кола, с два упрегнута коњица и спустиш се у њих уморан, изломљен, ал' с најлепшом надом за најближу будућност.

Сладост путовања на споредној прузи осетих већ одмах у Новом Саду. Тачно у 8¾ часова у јутру требали смо се кренути; али, наравно, нисмо. Било је већ 9 кад је машина једва једаред улегла у хамове. Па и онда је ишло mit Ach und Krach. Но мени је у то доба било готово свеједно, како ћу путовати. Главно ми је било, што путујем и што путујем баш тамо, камо сам од неколико дана тако силно зажелео да одем: у своје родно место, у Турску Кањижу, па онда и у Сегедин. Тек само да их видим, та места, у којима нисам био преко тридесет година. Дабогме, да ми с временом није било свеједно, како путујем. Што даље одмицасмо, лагано одмицасмо, постадох све нестрпљивији, нервознији; равнодушна лица путника, научених на такву вожњу, почеше ме дражити. Уз то морадох гладовати све до Бечеја а жеднити све до Сенте. Па како жеднити! У Бечеју поједох као курјак неколико кифала, јер друго што не добих, и не слутећи, да на тој станици нема поштена пића. Тада се заверих: никад више спорединим возом; а ако се баш мора, никад празних шака. Најпосле хајдеде што се воз тако гега, ал' што тако дуго оклева и чами и код најспоредније станице!? Да, да — наредба. Па онда, карту добих у Новом Саду тек само до Бечеја, јер, знате, тамо се прелази у другу, противничку, државу. У Сенти морадох опет мењати воз... Ни Сибирска железница не прави толике сметње колико ова наша Потиска!! Но то је, без икакве сумње, тек ради пријатне промене... Аха! Почињем појмити наредбу...

Из моје суморности ништа ме није могло истргнути, ни (тадашња још) лепота усева са овде-онде чисто упрсканим црвеним турчинком, ни предео, који постаде све-то једноставнијим, што се већма одмицасмо од Подунавља те тако и од Фрушке Горе. Ни козлићи ме не занимаху, као што би ме занимали, да сам путовао друмом на колима. Врућина је била силна. Ја иначе баш не тражим навлаш промају, али у купеу бејах срећан, кад по глави осетих свежу јој струју.

Стара је Кањижа лепо место. Леп фијакер пројури је и наскоро се нађох у оној дивној алеји, која води Тиси, и које се сећам још из раног детињства мог. Већ близу Тисе изненадише ме пријатно две табле, десно и лево, на којима беше на мађарском и српском језику написано, како се треба на ћуприји владати. И онда — признајем, да ми је срце живље заиграло — ено Тисе и ено села мог!

И кад одседох у скромној гостионици украј Тисе и кад се мало удесих од пута, пођох — било је већ ½6 пред вече — да га развидим, то моје село, у ком се — и то признајем — осетих као туђин, који се на улице и гдекоје куће сећа тек само зато, што их је почешће у сну, али у слатком, слађаном сну видео.

Оне велике, пусте пијаце, коју мађаши Тиса и онај велики магазин, који је опет као неко обележје Турске Кањиже, нема више. Тамо је сад башта од самих багрена, који беху у пуном цвету и мене најмилијим мирисом мојим освежише и разгалише. На овој и оној клупи видех по које чељаде; но видех и бетоновано место за — лан тенис... Пођох даље. Улице чисте, поред кућа цигљом патосане; с друге стране патоса багрен и опет багрен. О, ала удисах дивни му мирис! Куће окречене, чисте, било у српском било у мађарском крају — као да се надмећу. Прођох поред двора и завирих у башту; лепа је, ал' прилично нема. Прођох поред једног дворца па другог. У оном првом сам бивао чешће, кад сам друговао са најстаријим синовима спахије Талијана Ендре-а с Белом и Јенејом. Давно је то било, врло давно. Као сенка ницаху ми успомене и с уздахом вратих се опет Тиси.

Прођох поред куће, у којој сам се родио и стадох је гледати онако више радознало него с неким особитим интересовањем. Већма ме је дирнуло, кад видех, да је на место куће, у којој ми је стриц становао, друга, повелика кућа. На путу, оном врло флегматичном возу, држао сам насигурно, да ћу кућу, у којој сам се родио, готово загрлити од тешке жеље и радости или је бар с пуно пијетета гледати. Али ништа не би од тих силних осећајних излива. Кућа је одмах до гостионице, а гвоздене шипке на прозорима и затворена капија не изгледаху, као да би мојим осећајима вољно изашли на сусрет. Тако се онда и у мени сталожи и стиша све, што би ме на сентименталност и подсетило. Гледао сам кућу додуше ал' никако с пуно пијетета, а још мање ме је вукло да је загрлим. Најпосле, био сам врло нејак, кад сам је оставио, пи четири године. Тако ме онда за њу не везује ни најситнија лична успомена, која је таквом приликом тек прави зачин и која трезвену садашњост умотава у ружичасту сферу, из које се као прекаљен светли овај или онај догађај из ране младости. Све то пак везива ме за кућу, у којој је становао мој стриц. Па ако је и нема више, бар не у оном облику, за мене је оно место пуно успомена, а те ми

Краљ у Чешкој.

Недеља је била последњи дан краљева боравка у Златном Прагу. Читаво пре подне падала је јака киша. После подне походио је краљ предграђе Смихов, завод за слепце, и стари град Карлштајн. У вече је био соаре код грофа Освалда Туна, на ком су били многи чланови високог племства и посланици чешки и немачки. Краљ, кад је дошао, проматрао је из једне дворнице Тунове палате осветљени Праг. Илуминација је била необично сјајна. Краљ је био ванредно задовољан, па се топлим речима захвалио начелнику Србу.

У понедељак у јутро кренуо се краљ из Прага и отишао у Љутомериц и Аусиг. Места, кроз која је краљ пролазио била су сјајно окићена. Немци су употребили све могуће, само да што сјајније дочекају краља и покажу своју верност. У Љутомериц сакупило се мноштво света из околине и начелници свих немачких градова. Око 9 с. стигао је воз, у ком је дошао краљ. Краља је поздравио начеоник љутомерички Функе говором, у ком је истакао верност према цару и патриотско-аустријско и немачко осећање својих суграђана. Каже, да се владар доиста очински бринуо за државу, давши јој слободне уредбе и уставни живот. Говорник тврди, да ће немачки народ радо испунити жељу краљеву да дође до мира између оба народа, али ће строго чувати свој положај и своја народна права. Краљ се срдачно захвалио на изјавама оданости и династичке верности. После тога је поздравио краља карлсбадски начелник Шефлер, који му је приказао и остале начелнике немачких градова. За читаво време поздрављало је становништво краља врло одушевљено.

Око 12 с. кренуо се краљ на лађи „Марија Валерија“ Лабом у Аусиг. Пре поласка захвалио се још једаред начелнику Функеу на срдачном дочеку. Становништво из свих места поред Лабе сакупило се на обали и поздрављало је краља. У 2 с. стигла је лађа у Аусиг. Краљ се кроз густе редове народа одвезао до варошке куће, где га је поздравио начелник Онсорг. Овај је краља упозорио на бујни развој Аусига и рекао, да краљевски поход значи да немачки народ може рачунати на владарску заштиту својих народних особина и народног развоја. Он жели да краљ створи мир међу народима, а немачки ће народ, чувајући свој народни посед и јединство државе, уложити све своје силе за процват и снагу своје отаџбине Аустрије. Краљ је одговорио, да он не жели ништа тако живо као мир међу својим народима. Влада ће у томе раду рачунати на све мирољубиве патриотске елементе, прожете осећањем праведности. После тога примао је краљ поклонства, а за тим је прегледао знатније фабрике. У вече је била сјајна илуминација. После 9 с. кренуо се краљ на железничку станицу и посебним дворским возом отишао у Беч. Тиме су се завршили ови свечани дани.

Нови Сад, 6. јуна 1901.

— **Немири у Новом Пазару**. Из Новог Пазара стижу у последње време све јачи гласови о жалосном стању у томе крају. Узрок свих нереда су слабост и млитавост турских власти, које немају ни снаге ни воље да стану на пут обести и разбојништву самовољних ага и бегова турских и бесних Арбанаса. Повода последњим немирима дало је премештање новопазарског кајмакама. У Новом Пазару био је кајмакам Ћамил-ефендија, који је све своје послове вршио под утицајем ага: Симана Грбовића, Хафиса Раме и Абдурахман-ефендије. Услед тога владало је против њега у народу велико незадовољство и због многих жалби буде Ћамил премештен у Бело Поље, а на његово место постављен белопољски кајмакам. У прошли понедељак, 28. маја, дошао је новопостављени кајмакам из Белог Поља да смени Ћамил-ефендију. Али Ћамил са својим пријатељима скупи руљу од каквих хиљаду људи и затвори с њима чаршију. Ови хтедоше да нападну на српски крај вароши, али буду спречени. Једино се има захвалити Сази-бегу Хаџи Беговићу, Осман-бегу и другима што није дошло до великог крвопролића. Турске власти једва склонише Ћамила да оде из Новога Пазара и то тек у среду после подне. Али руља, која је била уз Ћамила, окрене се тада против новог кајмакама, који мораде побећи у Сјеницу, само да спасе главу. Руља још увек држи чаршију затворену, те нико не сме да се појави. Она тражи да се поврати Ћамил и неће да плаћа осмину, него као и пре десетак. Покрет ове бесне руље арбанаске наперен је и против тамошњих Срба. Срби у новопазарском санџаку изложени су највећој опасности. Бегови и аге у Новом Пазару, којима Арбанаси служе, одрекли су сваку послушност турским властима, које су немоћне да помогну Србима. Према томе се може мислити, како је тежак живот српскога народа у оном крају, кад без икакве заштите стоји изложен дивљим нападајима, а у вечитом страху, не знајући шта носи дан а шта ноћ.

— **Васељенски патријарх Јоаким III**. Многи немачки листови нису задовољни с избором Јоакима III. за васељенског патријарха и приписују га руском утицају. Нема сумње да су Руси и Словени у Турској задовољни с овим избором. Познато је, да су сви српски гласови предати за Јоакима III. Јоаким III. био је још кад је први пут био патријарх, а и после је остао, противан грчком настојању, да васељенску патријаршију употребе као неку агенцију за панџелинску политику. Садашњи патријарх жели да патријаршија буде једнако праведна према свима православним народима у Турској и да не дира у њихова народна осећања и права. За то су сви они, који желе мира међу балканским православним народима, задовољни овим избором. Немци да како не могу бити задовољни, јер њима није стало до реда на Балкану, него до њихових политичких тежња. Они с тога већ раже Грке против Јоакима, тврдећи, да је он опасан за грчку политику, јер ће с цариградске патријаршије скинути грчко обележје. Али има наде да ова агитација неће успети, пошто су и цариградски Грци с великом симпатијом поздравили избор Јоакима III. и радили за њ. Да ће Јоаким III. доиста оправдати наде, које се на њ полажу, доказују два писма, што их је он ових дана упутио на један атински лист. У тим писмима он напада неке грчке владе, што су се уплетале у црквена питања између патријаршије и Порте, и тако створиле од црквеног питања политичко-национално. Пошто је он човек необично јаке воље, а уз то високо образован, нема сумње да ће успети у свом раду. То би било од благотворна утицаја на даљи развој прилика балканских, јер се зна да су баш црквена питања на Балкану врло често извор многих смутња и нереда. Срби ће с правом очекивати од новог патријарха праведно решење својих захтева.

— **Мађари против тројног савеза**. Вођа једног крила мађарске странке независности, Гаврило Угрон, познат је као противник тројног савеза. Сад је у Паризу издао интересантну броширу Јулије Римлер, бивши званичник у аустро-угарској амбасади у Перизу; наслов тој брошири је: „De la nécessité de l' Alliance franco-russo-austro-hongroise. Pourparlers diplomatiques secrets entre M. Delcassé, Ministre des Affaires Etrangéres de France et des Patriotes hongrois.“ („О потреби француско-руско-аустроугарског савеза. Тајни дипломатски преговори између француског министра иностраних дела г. Делкасе-а и мађарских родољуба.“) У тој брошири Римлер приповеда, како му је Угрон поверио, да као његов заступник иде у Париз и да тамо приуготови земљиште за његове планове. Римлер је отишао у Париз, где га је 17. јуна 1900. примио министар иностараних дела Делкасе и Римлер му је разложио Угронове политичке идеје. Прва тачка програма била је, да француска влада стави 1 милијон франака на расположење Угроновој странци и да оснује у Будимпешти велику француско-мађарску банку са 100—150 милијона франака основног капитала. Угрон је даље захтевао, да француска влада оснује у Угарској такове листове, који ће нападати тројни савез. Римлер тврди, да је Делкасе формално обећао да ће извршити те захтеве, али после се повукао и није више одговарао на Римлерова писма.

Политички преглед.

— **Угарски сабор**. У седници од понедељка претресен је предлог о једноставнијој управи. Известилац Кришто фи истиче велико значење овога предлога и препоручује га да се прими. Мешко признаје добре стране законског предлога, али за неке одредбе тврди да су слабе, а неке чак и опасне. Највише се противи одредбама о казнама. Едмунд Барта доказује да је овај предлог донесен у лето на дневни ред с тога, што одузима извесна права и скучује слободу народу. Одредбе о казнама управо су реакционарне. Ограничење апелације у ствари казне не држи он да помаже једноставности управе. Тиме се просто одузима једна слобода народу. Министар председник Сел каже, да предлог за то није пре дошао на дневни ред, што је био послат на муниципије, да ове кажу о њему своје мишљење. Ограђује се против тога, као да је он, рачунајући на слабо учешће посланика у расправама, хтео прокриумчарити одредбе, које скучују грађанска права и проширити моћ државне власти, као замену за то, што је услед куријалног суђења пао утицај чиновника на изборнике. Овај предлог има само сврху, да за сад излечи и поправи неке управне невоље. Он је припрема за велику управну реформу. После тога говорник претреса поједине одредбе новог закона. Кад је он свршио, Барта се брани, да он није хтео Села лично сумњичити. Пошто му је Сел опет одговорио, прекинута је расправа и седница закључена.

— **Гроф Билов о Бисмарку**. У недељу је на свечан начин откривен у Берлину Бисмарков споменик пред зградом парламента. На свечаности били су присутни цар и царица, гроф Билов, и кнез Хоенлое, Бисмарков син кнез Херберт Бисмарк, изасланства свих свеучилишта и мноштво осталог света. Кад је председник одбора за подизање споменика тајни саветник Левецов предао споменик грофу Билову, попео се овај на трибину, да у свом говору прикаже заслуге Бисмаркове за немачки народ. Гроф Билов карактерише Бисмарка овако:

Кнез Бисмарк био је лавовске природе. Он до последњег часа није престао да се страсно бори. То му је прибавило отворене противности, али и слепе мржње. Али то је све прошло, а остала је непролазна слава. Гигантски лик кнеза Бисмарка расте све више, што даље одмиче живот немачког народа. Пошто је под царем Виљемом Великим и с њим у друштву уз силну енергију подигао царство, осигурао је њему и осталом свету мир. Он је из сасвим сурових облика истесао немачки народ, подигао га је, како је сам рекао, у седло. Он је извео оно што је од векова била тежња немачког народа и његових најплеменитијих синова, за чим су многи узалуд чезнули, за што се борило и патило безброј мученика за немачку мисао. Он је дао полазну тачку и прокрчио немачком народу пут у ново доба. Немци стоје на његовим плећима.

Није родољубна дужност све одобравати што је он рекао и учинио. Само фанатици и луђаци могу тврдити да се он није никад преварио или да је поставио начела, која безусловно морају вредити. Бисмарк сам није држао много до доктрине. Али он је учио да се не треба поводити за тренутном популарношћу ни за празним теоријама, него једино прави трајни интерес народне целине мора давати правац

се низаху пред очима, пред влажним очима....

Пођох до наше цркве а ту ће негде бити и српски парохијски дом. Распитах и уђох у подугачку лепу кућу. У соби затекох мало друштво. Прикажем се а парох, пречасни господин Милан Димитријевић, дочека ме најљубазније и прикаже ме друштву, у ком познавих брата парохова, Ивана правника у Јегри. С парохом се упутих опет по селу. Ходајући дознадох, да Кањижа има и сремски суд, надсолгабироват порезно звање и — Ansichts-карата. Даље, да Кањижа има 4000 становника, од којих је мања половина српска само што је, осим спахијских 12500 јутара, посед у српским рукама, јер од 96 сесија имају Срби 68 — Богу хвали!

Од пречасног дознадох још да су оба спајиће, и Бела и Јене, код куће. Одох старијем брату у посету но не затекох га дома па оставих карту. Жао ми беше што га не нађох ал' имадох неке накнаде, говорио сам с два његова млађа синчића: ама, као да је било доба од пре 40 година, тако су ми та два дечка оживели слику на њихова оца и стрица. Седећи крај обале при чаши пива, премишљах, кад ћу да посетим и другог брата, кад се тај појави. Одмах сам га познао а и он мене. Пријатна довијалност, којом ме поздрави, годила ми је души, Карао ме је, што идем још те ноћи из Кањиже; та нисмо се видели.....

Вече проведох код пречасног и ту дође око 11 часова фијакер и одведе ме на станицу. Господин парох беше тако добар, па ме чак и испрати. Искрена му хвала на пријатељском предусретању.

Ноћ беше тамна. Кроз загасито небесно плаветнило сјала је тек по гдекоја звезда. Ваздух бешо немиран. Наслоних се на прозор одходника у вагону и проведох ту сахат, који нам требаше до Сегедина. У купејима путници спаваху мирно. Осим зврјања гвоздених кола није се чуло ништа а није се ништа ни видело. Тако могох спокојно сталожите у себи све разноврсне утиске тога дана. По каткад застаде воз; путници и кондуктери заграјаше на станици и затим настаде опет зврјање воза а мир и тишина у мојој души. Овај кратки ноћни сахат спокојства измири ме с досадном вожњом од осам дугачких часова.

Издалека се указа као неко трептање, светлуцање. То је Сегедин, живахни Сегедин, и наскоро пролазаше воз као кроз многа складишта и стоваришта, па преко великог гвозденог моста, поред огромне фабрике, у којој се живо радило, и застаде усред многих вагона, усред живога живота и силне граје — усред драмскога метежа из тихе сеоске идиле...

Био је већ час после поноћи, кад стигох у хотел „Јевропу“. Спавао сам добро у доброј постељи, као што сам уопште с тим хотелом у свачем врло задовољан.

Сутра освану диван дан, први дан Духова римских. Већ у 7 часова у јутру ходао сам по улицама. Баш је леп тај Сегедин. Где је био онај олупани град, стоји велика кућа за јавне сврхе. Ту је и величанствени мост преко Тисе. Лепо изидани бајири, окићени дрвима, пружају се крај реке. Стару Сеченијеву пијацу познадох тек по варошкој кући, која је такође нешто преиначена.

Каква ли је према новој вароши она стара около српске наше цркве! Јадна, жалосна, олупана. Она страна Школске улице, која је ближа нашој цркви, сазрела је давно да се сруши. Гимназија, стара, као каква апсана. Уђох у зграду да ме жеља мине; уђох и у стари, пијаристански манастир с друге стране римске цркве, где проведох три године. Али ту не нађох ни сенке негдашњих професора мојих. У једном је делу те зграде свирачка школа, у другом неко звање. Одох у нову, велелепну гимназију и манастир. Ученици пођоше таман у цркву. Кад су већ и последњи, они велики, изашли видех како се двојица извукоше из реда и одшуњаше другим правцем — да „брćнују“ цркву. Ја се том чину насмејах, сетих се свога доба, а са мном се смејаху и они младићи ал — нису се вратили у ред. Кад уђох у здање, рече ми слуга, да су и ректор и директор у цркви и да дођем за један сахат. Тако и учиних. Уђох у гимназију па кроз њу у манастир и ту се пријавих старешини, госп. ректору. Кад му рекох, у каквој сам вези с гимназијом и с конвиктом, разведри се озбиљно лице старешинино. Изашло је, да смо у исто доба били у гимназији, ја у 5., 6. и 7. а он у 1., 2. и 3. разреду. Позвао ме је и на ручак, но ја му захвалих, јер одлучих још јутрос, да се у подне кренем за Суботицу па затим и за Нови Сад.

— Баш ми је жао, што нам не остајете, ал' се надам, да ћете нам скоро опет доћи. Кад ћете нам доћи?

— Ако не раније, али после нових 38 година зацело, ако Бог да, рекох и опростих се са старешином.

Одох а у души понесох и опет уверење, да је можда најпријатније уживање, општити са образованим људима.

Посетих и српску основну школу. Ту имадосмо наше књижевне састанке. Сад је ту учитељев стан а школа је одељена. Упознадох се и с учитељем, госп. Ћосићем. У порти се нађох и с пречасним госп. Лазарем Шевићем, парохом сегединским, који ме, као свог негдашњег наставника, одведе на часак кући и госпођи прикаже.

Затим почех опет тумарати по улицама, тражећи куће и места, за које ме везује успомена. Мало је било таквих прилика. Сегедин је сад други, друкчији а ја сам био у њему, као што се Сегединци сами шале, још „пре потопа“. Но бејах ја једаред и „после потопа“. Пре 17 година, идући у Темишвар, морадох на станици вазда чекати на пештански воз. Да прекратим време, узмем фијакер и речем кочијашу, да ме вози по вароши. Била је позна јесен, похладно а небо ведро са сјајном месечином. Том приликом сам заиста више уживао него сад. Поноћ, месечина, тишина, куће тајанствене, улице тајанствене — било ми је као да проживљујем неки призор у каквој бајци из Хиљаду и једне ноћи. А сад! Сунце сија на сву меру, шарен се свет осуо по улицама, из кућâ извирују становници: живот, граја, метеж — да силне разлике! И кроз та два тако противна призора вијугају ми се успомене из доба, кад се почех помало момчити.....

Ручао сам на станици а равно у подне кренем се из Сегедина да у 4 часа стигнем у Нови Сад. Какве разлике између ове вожње и оне јучерашње!

М. С—h.

разумној политици. Његов рад показује да човек може управљати бродом, али не струјом, по којој брод плови.

Ниједна странка не може Бисмарка присвајати себи, али свака се може и мора пред њим мртвим поклонити. Он припада читавом народу. Он је у политици оно, што је Гете у уметности. Гете је сјединио Немце на пољу образованости, а Бисмарк их је научио политички мислити и радити. Бисмарк је јамство, да немачки народ неће никад напустити своју равноправност с другим народима, своје право на јединство, самосталност и силу. У њему се може као у огледалу видети народ, јер он је био пре свега Немац у пуном смислу речи. Настањени у средини Европе, Немци су упућени на то да буду увек на опрезу, али су доста јаки да сачувају независност према свакоме. Унутарње борбе неће никад моћи да раскину онај обруч, што је скован пре тридесет година.

Овај говор државног канцелара учинио је на све присутне дубок утисак. Цар Вељем честитао је грофу Билову.

— **Критско питање**. Пошто се на Криту опажа жив покрет за сједињење с Грчком, послала је Порта циркуларе на своје посланике код четири велесиле, у којима упозорава на рад критске коморе, наперен против суверених права отоманске владе. Порта тражи, да се тим агитацијама учини крај. Посланици њени добили су од влада оних велесила позитивно уверење, да оне неће никако допустити да се измени status quo.

— **Рат у Јужној Африци**. Лист „Ендепанданс Белж“ јавља да с дозволом лорда Киченера председник Кригер и трансвалска влада измењују телеграфисања. Према томе бурске вође су у Стандертону Кригеру објективно изложили какав је војнички положај и додали су да међу упливним члановима бурске владе има помирљивих, али има и такових, који хоће да се борба води до капи крви. Струја за мир је надјачала, јер држе, да ће тешко бити сасвим победити Енглезе. Сматрају за своју дужност, да се што пре склопи мир уз поштене услове.

Председник Кригер држао је 10. јуна о. г. у тој ствари засебну конференцију са бурским првацима, што су у Холандији, а затим је послао телеграм у Стандертон бурској влади. На тај телеграм није до сада стигао одговор. „Ендеп. Белж.“ јавља даље с резервом, да је у околини Кригеровој распрострт глас, да ће Кригер издати наредбу, у којој одбија од себе одговорност за евентуално склапање таког мира, који не би потпуно обезбедио независност јужно-афричких република.

У лондонским добро обавештеним круговима говоре, да се бурска убојна снага састоји из 18.000 људи, од којих је 6000 у Капланду и своје губитке накнађавају француским добровољцима. Бури имају опреме још за 18 месеци, али ипак су вољни да склопе мир, који би се у оквиру Киченерове понуде имао уз ове услове склопити:

1. Праведна и ако не потпуна амнестија за наталске и капландске усташе холандског порекла.
2. Одштета за попаљене фармове и др.
3. Учествовање старог становништва у уставном заступству нових насеобина.
4. Праведно изравнање оних обавеза, које су бурски пукови за време рата примили на себе.

Што се самог војевања тиче, овде-онде бива мањих сукоба, који се обично по Енглезе неповољно свршавају. Близу Вилмансруста, северно од Мидлебурга, Бури су изненада напали на једно одељење енглеске коњице, те је на енглеској страни погинуло два официра и 16 војника, 4 официра пак и 38 војника је рањено; од 250 људи спасло се само 2 официра и 50 војника у Битсов табор, а остале су Бури заробили, но после су их пустили на слободу. Два Максимова топа пала су Бурима у руке.

☛ **Осим овог броја само ће још један број добити они наши претплатници, који за ову другу четврт ове године дугују.**

Ко нам до тога рока претплату не пошље томе ћемо лист онда без разлике обуставити.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 6. јуна 1901.

— **Патронат новосадске српске велике гимназије** држао је данас пре подне седницу, у којој је изасланик патронатски поднео извештај о допуни истраге у ствари професора Јована Грчића. Патронат није ни у данашњој својој седници донео коначно решење у тој ствари, него је по дужем саветовању решио, да се истрага још у неком правцу допуни. Заиста крајње је време да се ова немила ствар, која се тако дуго протеже, једном већ коначно реши.

— **Излет новосадске више девојачке школе**. У прошлом броју нашега листа донели смо допис из Панчева, у ком је оцртано бављење новосадске српске више девојачке школе у Панчеву. Дужност нам је још да по добивеном извештају изнесемо како је дочекана и примљена наша виша девојачка школа у Београду, камо је отишла из Панчева. Због заразне болести била је онда распуштена београдска Виша Женска Школа, те су госте дочекали сами наставници. Београђани су такођер ванредно љубазни били према својим гостима и спровели их кроз Калимегдан, град и варош по најзнаменитијим местима. У граду су приредили гостима богату закуску, а у Топчидеру ручак, на ком је учествовао и сам министар просвете г. Љубомир Ковачевић. Кад су опазили домаћини, да су деца раздрагана и да би радо остала у Београду још који час, они се договоре и разделе децу међу собом на конак, те и сам министар Ковачевић прими двоје деце на конак. Тако су гости задржани до сутра дан, у уторак у јутро, како би могли још по нешто видети.

У самом Топчидеру разгледала су деца стари дворац кнеза Милоша Великог и посетили у Кошутњаку оно тужно место, где је погинуо кнез-мученик Михајло од зликовачке руке. У вече је тог дана приређена у парку Више Женске Школе заједничка вечера наставника обе школе, београдске и новосадске, јер панчевачки су се наставници пред вече вратили кући. У јутру, у уторак, сакупила су се сва деца и наставници на железничкој станици београдској за полазак, а испратили су их њихови домаћини, управитељ Више Женске Школе Сретен Пашић и све наставнице. Осим тога били су на станици министар просвете Љубомир Ковачевић, професор Велике Школе др. Јов. Туроман, секретар министарства просвете Лука Лазаревић и много другог отменог света. Искренији и срдачнији дочек не може се замислити, па ће с тога и остати ови дани дубоко урезани у души наше женске школске омладине.

— **Положио испит за професора музике**. Јављају нам из Будимпеште, да је наш млади познати композитор г. Исидор Бајић, син овдашњега грађанина и судског чиновника г. Владимира Бајића, на будимпештанској музичкој академији 2. (15.) о. м. положио испит за професора музике на средњим школама. Срдачно му честитамо!

— Из **Титела** нам јављају, да је прекјуче тамо одржана главна скупштина друштва за одржање насипа и уређење унутарњих вода у Шајкашкој, којом се приликом друштво и конституисало, изабрало за председника жабаљског надсолгу Исидора пл. Николића, а за потпредседника тителског надсолгу Јована Семзеа. Но лепа ће то бити автономија овог друштва, кад му на челу стоје два надсолге!

— **Споменик Јовану Суботићу**. У парку града Земуна подићи ће се још овог лета споменик угледном српском књижевнику и политичару дру Јовану Суботићу. Приликом освећења споменика, уз друге свечаности, приредиће земунска српска занатлијска певачка задруга сјајну забаву, на којој ће се и говорити о животу и раду покојниковом. Програм ће се објавити у своје време.

— **Велики олуји и лед**. Прошла недеља била је страшан дан за знатан део бачке жупаније. Тај дан после подне беснио је јак олуј са пљуском и ледом. Из Баје јављају, да је тамо у недељу после подне била права провала облака; падао је лед крупан као голубије јаје. Лед је оштетио куће и ранио је многе људе, који се за времена нису могли склонити. Лед је у целој околини начинио страшну пустош. У Сенти је гром ударио у једну кућу, те је две женске тешко озледио.

Како нам из Турије пишу био је тамо у недељу после подне јак лед, који је ситну храну сасвим уништио, а кукурузу велика квара начинио. Многи људи су јако оштећени, тако да ни хлеба неће имати.

У околини Сомбора лед је такође начинио страшну штету у храни. Пшеница је на неким местима у млево сатрвена, тако да многи људи преоравају и сеју мухар и друге усеве на земљи, где се до ове несреће таласало прекрасно пшенично класје.

— **Избор учитеља**. Пишу нам из Ст. Бечеја: „У прошли понедељак 28. маја обављен је овде избор учитеља на једно упражњено место на српској вероисповедној школи. Од присутних 57 црквених скупштинара гласало је на г. Ђуру Врбашког, учитеља у Турији, 54, те је тако скоро једногласно за учитеља изабран.“ Честитамо!

— **Промоција**. У Инсбруку је промовисан ових дана на част доктора целокупне медицине Душан Новковић из Баније.

— **Алумнеум српске учитељске школе сомборске**. Добротворна Задруга Српкиња Сомборкиња још крајем прошле школске године покренула је питање оснивања алумнеума уз српску учитељску школу сомборску. Почетком ове школске године, месеца новембра и отворен је исти алумнеум свега за 5 питомаца, и исти ученици срп. учитељске школе сомборске уживали су у алумнеуму здраву и крепку храну: ручак и вечеру до краја школске године ове. — Добротворна Задруга у споразуму са професорским збором српских учитељских школа сомборских намерна је сада знатно проширити установу ову и управа срп. учит. школа сомб. већ је и расписала стечај у Срп. Сиону на 27 питомачких места, која ће се места попунити још пре почетка наредне школске године. — Заузимањем Добротворне Задруге Српкиња Сомборкиња и знатним прилозима родољубивих Срба и Српкиња, видимо да је племенито, родољубиво, и по саме сиромашне ученике српске учитељске школе сомборске веома корисна замисао и у дело спроведена и остварена, и ни најмање не сумњамо, да ће у првом реду српско учитељство свим одушевљењем срца свог пригрлити ову замисао, те и са своје стране вољно притећи у помоћ, да се корисна установа ова још већма развије, на не малу корист и бољитак српских народних школа нам овостраних. — Добротворна задруга уочила је преку потребу установљења овакове установе, и ми смо тврдо уверени да ће ова установа као и до данас, тако и од сада све више напредовати, једино на бољитак и корист сиромашних ученика и уопште школа нам народних. Сви они који желе добити односну потпору у алумнеуму, нека се обрате молбеницама својим на управу срп. учит. школе сомборске до 1. авг. по новом. #

— **Положио строги испит**. Госп. Ђуро Шкарић, професор у кр. реалној гимназији загребачкој, положио је ових дана, као што нам јавља наш пријатељ из Загреба, у тамошњем кр. свеучилишту Фрање Јосифа I. строги испит с одликом. Како је госп. Шкарић кроз све разреде гимназије имао одлику, то ће он за цело бити промовиран „sub auspiciis regis“. Честитамо унапред госп. професору на томе успеху; а то чинимо тим радије, јер је он учио српском језику Његову ц. и кр. Висост надвојводу Леополда Салватора.

— **Лопови у Фелдварцу**. Пишу нам из Б. Фелдварца: „Ноћу између четвртка и петка непознати лопови покушали су да покраду једну трговину, апотеку и поштанско звање. Али им није испало за руком. У апотеку су истина ушли, али штету никакву начинили нису, осим што су 14 круна изнели из ње. Када су хтели да продру на пошту, поштарка, гђца Дернерова, пукла је три пута из револвера, на лопове и ови побегну. Сваки се чуди одважности ове девојке.

— † **Василије Мостић**. У Нишу је умрло ових дана Василије Мостић, српски генерал у пензији. Покојник је учествовао у сва три новија српска рата и увек се одликовао храброшћу и ретком спремом, те је одликован вишим орденима. Био је у сваком погледу одличан српски војник. Лака му земља!

— **Српска Књижевна Задруга**. У недељу пре подне одржана је скупштина Српске Књижевне Задруге. За чланове одбора изабрани су др. Војислав Бакић и Андра Стефановић, професори Велике Школе, а за заменике Милутин Марковић, судија касационог суда, Слободан Јовановић, професор Велике Школе, Коста Ризнић и Душан Ђурић трговци. Вођена је и расправа о предлогу, да задруга отвори штампарију и књижарницу, па је донета резолуција, да се стави у задатак управи, да она оцени тај предлог и да реши, дали има могућности да се он и у дело приведе.

— **Руски гост у Београду**. Познати Рус Никола Николајевић Дурново, руски публициста и осведочени пријатељ српског народа, приспео је ових дана у Београд и одсео у митрополији као гост митрополита Инокентија. Мило нам је што је овај угледни пријатељ српски дошао у наше крајеве, да још боље упозна народ, за који се својим вештим пером тако истрајно и несебично бори.

— **Нова српска црква у Куманову**. Изабрани митрополит скопљански Фирмилијан освештио је 20. пр. м. на врло свечан начин темељ новој српској цркви у Куманову. На овој свечаности биле су заступљене турске грађанске и војничке власти, и скопљански валија послао је на свечаност свог заменика. Фирмилијан је приложио цркви 50 дуката. Народ је свог архијереја одушевљено дочекао и испратио, кад се враћао у Скопље.

— **Опет повреде српске границе**. Ноћу између 30 и 31. маја напали су Турци на кућу Лазара Симеоновића, из села Штаве близу Прокупља. Лазара су убили из пушака, и одвели му коња из штале.

— **Руски Трговачки Музеј у Београду**. Српски генерални конзул у Москви Спиридовић живо настоји око тога да у Београду отвори музеј за руске прерађевине. Сви су изгледи да ће ускоро тај музеј бити отворен.

— **Босански исељеници**. Суља Љубовић, из Обре, допутовао је у Београд с још једном породицом босанских мухамеданаца. — Осман Селић, из Бањалуке, допутовао је у Београд с још једном породицом босанских исељеника.

— **Исправак**. У белешци о парастосу, приређеном покојном уреднику нашег листа Николи Јоксимовићу, случајно је изостало, да је на парастосу асистирао и придворни ђакон о. Никанор, што овим допуњујемо.

Новости са стране.

— **Демонстрација против босанске војничке музике**. У Грацу је у понедељак свирала у изложби автомобила музика 2. босанско херцеговачког пешачког пука. Из почетка је публика мирно слушала свирку, шта више пропратила је сваки комад живим пљескањем. Али наједаред нагрнуше свеучилишни и средњошколски ђаци у простор, где је музика свирала, стадоше пред њен павиљон и почеше демонстровати. Музика је одмах престала свирати. То је разљутило и присутну публику, која је полицији помагала да истисне на поље немирне ђаке и похапси коловође. Полиција је ухапсила око 20 ђака и записала им имена.

— **Хилзнер помилован**. Познати Јеврејин Леополд Хилзнер, који је био већ два пута, у Кутној Гори и Писеку, осуђен на смрт због уморства девојака Агнезе Хруза и Марије Клима, помилован је у недељу. Његова ствар заинтересовала је јавно мњење, с тога што се породила сумња да је крв уморених девојака употребљена за неке тајне јеврејске обреде, али се то није могло доказати. После помиловања осудио га је врховни суд на доживотну тамницу и Хилзнер је већ отпремљен у Панкрац код Прага.

— **Радост у руској царској породици**. Из Петрограда јављају, да је царица Александра родила јуче женско дете. То је већ четврта кћи руског царског пара.

— **Женидба бугарског кнеза Фердинанда**. Како службени лист руске владе „Journal de St. Petersbourg“ дознаје пред брак бугарског кнеза Фердинанда са црногорском кнегињицом Ксенијом искрсла је велика сметња. Кнегињица хоће да кнез Фердинанд пређе у православну веру, што је кнез и вољан да учини, јер би му то учврстило позицију, али његова мати, принцеза Клементина Кобуршка, која је ревносна католичкиња, неће ни да чује за то.

— **Крштење принцезе Јоланде Маргарите**. У свечаној дворници квириналској, која је претворена у дивну капелу, одржано је 2. (15.) о. м. крштење новорођене италијанске принцезе Јоланде Маргерите. Обред је обавио дворски свештеник Ланца уз сјајну асистенцију. Пре него што ће двор ући, дошло је у дворницу 16 у бело обучених дворских дама, за њима пак витезови Анунцијатина реда: Рудини, Бијанкери, Сан-Марцано, Висконти-Веноста, Цанардели и Сарако. У 11 сахати ушао је краљ Виктор Емануило, водећи испод руке удову португалску краљицу Марију Пиу, која је била кума, а за њима црногорски кнез Никола, водећи испод руге удову краљицу Маргериту. Најпосле донела је малу Јоланду војвоткиња Тринита. Кум је био кнез Никола, али како је овај православне вере, замењивао га је војвода од Ђенове. Церемонија је трајала 29 минути и мала принцеза за то време није ни једаред плакала.

— **Становништво Француске**. По вестима париских листова има по најновијем попису у Француској 38,600.000 становника. Прираст од г. 1896. износи око 330.000 душа. Неки тврде, да се овај прираст има највише приписати досељавању странаца.

— **Трагедија љубави**. Ових дана нашла је у Кавказу свој трагичан завршетак нестална љубав једне жене. По роду је била Норвешкиња. Као удовица неког лекара с двоје деце спријатељила се с чувеним норвешким књижевником Стриндбергом, јер је и сама била списатељица. После је изнезерила Стриндберга и удала се за познатог модерног пољског књижевника Станислава Пшибишевског. Али за неко време упознаде се она с 19-годишњим Владиславом Ермериком, сином једног руског милијонара, заволи тога младића и оде с њим у Кавказ. Пшибишевски је присташа слободне љубави и није имао ништа против тога што га је његова жена оставила, шта више испратио ју је на пут у Русију. Ермерик и Пшибишевска живели су у Тифлису, одакле сад стиже вест, да је Ермерик у свом стану убио Пшибишевску, а за тим себе. Из остављених писама не може се сазнати узрок овога очајног чина. Држи се да је она хтела оставити и овог љубавника, али

несретни младић није могао издржати растанка, те је учинио крај њеном и свом животу.

— **Чудноват двобој.** У париском Велодрому био је ових дана у присуству многобројне публике двобој на рапире између антисемите Макса Режиса, алжирског градоначеоника и новинара Лабердеска. Двобој је трајао три и пô сахата, па је прекинут и сутра-дан настављен је. Овај мегдан је беспримеран у историји двобоја. Први дан двобоја противници су се 20 пута сукобили, али ниједан није рањен. Сутрадан је гомила света навалила на велодромске капије, те је хтела да уђе унутра, али само је њих 200 стало унутра. Врло много фотографа снимали су слике. Публика се кладила, који ће победити. Први сукоб био је врло жесток, али се брзо свршио: Режи је рањен у руку. Лекари нађоше, да је рана тешка и сведоци изјавише, да је двобој свршен, али Режи не хтеде да остави сабљу. Сав блед од гнева, грмио је Режи:

— Ви сте убица! Моји непријатељи су Вас изабрали, да ме отправите на онај свет! Напред! Ево ме, свршавајте са мном!

Лабердеск је ћутао, а сведоци су узалуд се трудили да отму рапир од Режиса, из чије је руке лопила крв, но није допустио, да је лекари завију. Међутим се многи и у публици посвађали. Присталице оба противника грдили се међусобно и крвне непријатеље, који су делили мегдан. Одма тамо било је више изазивања на двобој. Лекари међутим склептају разбешеног Режиса и силом му завију рану, а сведоци му отму рапир из руке. Режи је крештећи викао:

— Ако га не могу пробости, убићу га песницом.

И да га сведоци нису задржали, тукао би свог противника. Све се то догодило у великој ларми. Публика је викала, псовала, а фотографски апарати су кврцали. Најпосле се Режи умири и Лабердеск се удаљи са својим сведоцима, који су изазвали на двобој сведоке свог противника, а сам Лабердеск је наново изазвао Режиса на двобој. Услед овог куриозног двобоја изврзла се жестока полемика између листова „Орор“ и „Либр Парол“ и оба писца, Лероа и Малато имали су двобој на сабље. За време Режисова двобоја са Лабердеском имао је у Велодрому двобој на пиштоље сарадник „Тана“ Лотје са неким Бле-Ганатом, те је први тешко рањен.

НОВИЈЕ.

Праг, 5. јуна. Сабор чешки отворен је данас. Врховни земаљски маршал кнез Лобковиц отворио је сабор говором који је сав био посвећен краљеву походу у Прагу. Он каже да поход улива наду на бољу будућност и помирљив развој прилика у Чешкој. Сабор је одушевљено клицао краљу.

Београд, 5. јуна. Избори за Народну Скупштину и Сенат обавиће се у другој половини месеца јула. У целој Србији биће до идуће недеље израђени бирачки спискови.

Лондон, 5. јуна. „Дељи Експресу“ јављају из Шербурга, да ће немачки цар Вељем у пратњи ратне флоте изићи на сусрет немачким војницима, што се враћају из Кине, и у Шербургу ће се искрцати. И председник Лубе ће отићи у Шербург и поздравиће немачког цара у пристаништу. Састанак ће бити крајем августа.

Букурешт, 5. јуна. Овде није ништа познато о намери краља Карола да пође Атину, као што се не зна ништа ни о доласку грчког краља Ђорђа овамо.

Рим, 5. јуна. У Скадру ће се наскоро основати италијанска пошта, а после и у другим неким местима, као Драчу, Превези, Јанини, Скопљу.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника“.

Будимпешта, 6. јуна. У данашњој седници заступничке куће претресан је извештај имунитетског одбора, који предлаже да се суспендује имунитетско право барона Николе Фијата, који је због дугова побегао, и да се тај заступник изда стечајном суду. Заступник Пихлер говорио је против предлога. При првом гласању о овом предлогу кућа није била способна за донашање закључака јер је мало заступника било, а при другом гласању је предлог усвојен. Имунитетско право заступника Леградија, који је увредио престонички магистрат, није суспендовано.

Лондон, 6. јуна. „Дељи Мељу“ јављају из Петрограда, да ће српски краљ Александар, бугарски кнез Фердинанд и црногорски кнез Никола крајем јула доћи у Петерхоф ради склапања балканског савеза.

Привреда.

Српске земљорадничке задруге.

Ми смо у својим извештајима са каменичког конгреса приказали у главним цртама рад конгреса и стање задругарског живота код овамошњих Срба. Овде ћемо донети из извештаја, који је штампан у „Привреднику“, неке податке, који још боље расветљују задругарски покрет, а дају нам и прилике да завиримо и у привредни живот задругара, а према томе и целог српског народа у овим крајевима.

Како је познато било је крајем г. 1900. 67 задруга, и то: у Барањи 1, у Бачкој 6, у Банату 8, у Срему 17, у осечкој жупанији 6, у пожешкој 11, у беловарској 6, у загребској 8, у огулинској 2, у Лици 2. У свих 67 задруга био је 1721 задругар. Кад су задруге осниване било је у свима оснивача 945, дакле прираст износи 85%. Код оснивања задруга било је просечно у њима 14 чланова, а крајем г. 1900. било их је 26. По занимању деле се они овако: 30 свештеника, 35 учитеља, 22 трговца, 74 занатлије, 1509 сељака, 13 економа, 15 лугара, а осталих грађанских занимања по један, два или три. У 17 задруга раде заједно и свештеник и учитељ, у 12 свештеник без учитеља, у 14 учитељ без свештеника; у 24 задруге нема ни свештеника ни учитеља, а од ових опет у 12 нема ни трговца ни занатлије, него сами сељаци. Задруге су издале у г. 1900. 2043 зајма у износу од 343.094·53 К; од тога је крајем године било повраћено 134.446·32 К, а остало је на дугу 208.648.21 К. Од тих зајмова издато је највише на стоку за спрегу и за приплод, на мање позајмице за кућне потребе, на арендирање и куповање земље, на подизање винограда, на отплату старог дуга и т. д.

Свих ових 1721 задругара имали су земље у површини од 16.581 јутара и 1461□°. Плаћали су земљарине 40.504.94 К, а кућарине 6.319.58 К. Вредност њихова имања била је ова: вредност земаља 5,142.867.60 К, кућа 1,752.020 — К, покретнина 1,127.934 К — укупно 8,022.821.60 К. Дугови су им били: укњижени 563.015.57 К, неукњижени 249.171·94 — укупно дуга 812.187·51 К. Дугови им дакле чине десети део вредности њихова имања, а много су мањи него што је вредност њихових покретнина. Наш задругар има просечно 9½ јутара земље, а просечна вредност имања задругара је 4.661 К. На том имању има задругар просечно укњиженог дуга 327 К, а неукњиженог 145 К — свега 472. Једно јутро земље оптерећено је просечно са 34 К укњиженог дуга.

Трговина.

Нови Сад, 6. јуна 1901.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	— —	14 К. 60	— — п
Жито ново друге каквоће	—	13 „ 80	— — „
Зоб	— — — — — — — —	13 „	— — — „
Јечам нови	— — — — — — —	11 „	— — — „
Кукуруз нови окрњен	— — —	10 „ 20	— — „
Пасуљ бели	— — — — — —	13 „ 40	— — „
Пасуљ жути	— — — — — —	13 „	— — — „
Вика	— — — — — — — —	17 „	— — — „
Мухар	— — — — — — — —	16 „	— — — „
Проја	— — — — — — — —	9 „ 20	— — „
Вуна	— — — — — К.	—130	— — — — — —

Све од 100 кгр.

Будимпешта, 5. (18.) јуна 1901. Поред изванредно слабе понуде и тако исте и воље за куповање продато је само 7.000 м. ц. пшенице по обављеној цени до 10 потура.

Плаћано је за **готову робу**: пшеницу потиску 8·15—8·35 и бечкеречку 7·72½ К., на три месеца; раж 7·70 К., за готов новац; зоб 7·70—8·15 К., за готов новац.

Цене се разуму у крунској вредности по 50 кграма.

Терминска роба: пшеница за октобар 8.05—8·06, мађарска за октобар 8·02—8·03; раж за октобар 6·85—6·86; зоб за октобар 6·22—6·23; кукуруз за јули 5·44—5·45, за мај 1902. 5·12—5·13 и репица за август 13·15—13·25 К.

Огласи.

ЈЕДАН МЛАД СРБИН,

који чита, пише и доста добро говори немачки, а при том вичан канцеларијском послу тражи службу при каквој канцеларији. Ближе извешће даје Уредништво „Браника“.

Стечај.

На смрћу упражњено учитељско место срп. прав. вероисповедне шесторазредне школе у Чакову овим се отвара стечај са следећим доходцима:

1.) Плата у готовом новцу месечно у напред из благајне „Рошуловићева фонда“ годишње . . . . . 1200 К.—
2.) У име огреварине за себе и школу годишње . . 140 К.—
3.) За повторну школу, када је држи годишње . . 80 К.—
4.) У име писаћег прибора годишње . . . . . 20 К.—
5.) 2 и ¾ кат. јутра ораће земље, на коју учитељ терете сноси.
6.) од укопа где позван буде 2 К.—
7.) Стан по пропису у нарави, а док се исти не назида за годину дана накнаду од . . . . . 200 К.—
8.) Законом прописани 5 годишњи доплатак.

Осим гореозначеног у изгледу му је:

За перовођство и рачуноводство, које је дужан примити, ако му општина повери, годишње . . . . . 240 К.—

У општинској шегртској школи годишње . . 200—300 К.—

Ако би ноталан био и за коровођу месн. црквени певач. друштва способан 400—600 К.—

Осим дужности школском уредбом пропрописаних, дужан је при сваком богослужењу у Св. Цркви десну певницу држати, и осим своје школске деце и децу из овдашње комуналне школе у пјенију обучавати.

Жели се од молитеља да се лично прикажу и у св. цркви поје.

Рок стечају до Св. Илије 1901. год.

Молбенице треба слати на срп. прав. црк. шк. одбор у Чаково (Csakova, Temes megye).

Из седнице срп. прав. школ. одбора, држане у **Чакову** 29. маја (11. јуна) 1901. год.

Милош Милошев, парох, шк. управитељ, привремени перовођа. **Никола Ранков**, председник шк. одбора.

237 1—2

Дражбени оглас.

Српска православна црквена општина у Ботошу, држаће **ради** издавања зидарске, лимарске, мазалачке и столарске радње, око **оправке своје цркве** т. г. 14. (27.) јуна у 9 сати пре подне усмену дражбу на мањак. Сваки онај, који жели овај рад предузети, дужан је од прелиминиране своте од 1498 круна 10% вадиума положити. Прорачун и услови могу се код долепотписане црквене општине видети. Општина задржава себи право и после дражбе, овај рад поверити ономе, којега за најспособнијег пронашла буде.

У **Ботошу**, 31. маја 1901. 232 2—3

Светислав Јовановић, перовођа. **Жива Натарош**, председник.

СТЕЧАЈ.

Загребачка добротворна задруга Српкиња расписује овим стечај на **место управитељице** у женском интернату.

Дужности управитељице јесу: да води кућу и управља заводом.

Натецатељице имају у својим добро образложеним молбеницама истаћи прилике, у којима се налазе, способности за ово место и захтеве, које желе.

Рок стечају јесте **5. јули 1901.** по нов. кал.

Молбенице нека се шаљу на **гђу Јелену Ђ. Поповић**, Загреб, Јелачићев трг бр. 6.

Из седнице управног одбора „Загребачке добротворне задруге Српкиња“ држане дана 4. јуна 1901.

231 3—3 **ПРЕДСЕДНИШТВО.**

Број 8.

ОГЛАС.

У школи у Сусеку одржаваће се дражба на мањак ради оправе православне цркве с поља, крова и ограде. Процењено је 1040 Круна. Дражба ће се одржати 17. (30.) јуна 1901. у 3 сата после подне.

На дражбу позивају се сви, који преузети желе ову оправу с тим, да поднесу собом 10% пишманлука.

Из седнице црквеног одбора, држане у **Сусеку** (у Срему) 31. маја (13. јуна) 1901.

Председник
235 2—3 **Михаил Шарковић.**

ПРЕДАЈА РАДЊЕ.

Због предузећа житарске трговине принуђен сам предати своју

Мануфактурну и гвожђарску трговину.

Радња је нова и постоји 6 година, бофла и старе робе нема. На најлепшем је месту, и промет врло добар са сталним муштеријама.

МИЛАН ЛЕВРИЋ
212 3—3 Јамена (у Срему) на Сави.

Тражи се једна соба

у унутрашњости Новога Сада, прикладно намештена, с месечним плаћањем станарине. 213 3—3

Само писмене понуде прима администрација овог листа под знаком „Стан“.

Добрих сатова јефтино

са 3-годишњом писменом гаранцијом разашиље приватним особама

ХАНСА КОНРАДА

творница сатова
157 20—100 и
извозна кућа
у **Бриксу** (Чешка)

Добар ремонт. сахат од никла 3 ф. 75
Ремонт сахат од чиста сребра 5 ф. 80
Ланац од чистог сребра 1 ф. 20
Сахат будиљник од никла 1 ф. 95

Моја фирма одликована је са ц. к. орлом, поседује златне и сребрне изложбене медаље и хиљадама изјава признања.

Илустровани ценовник бадава и бесплатно.

4780 szám tkv. 1901. 236 1—1

Árverési hirdetményi kivonat.

Az ujvidéki kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Krsztics férj. Gainov Evicza végrehajtatónak, Josanov Mária férj. Teofanov Vászáné és társa végrehajtást szenvedők ellen 466 kor. 67 fillér tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a Despot-Szt. Iváni 534 sz. betétben A I. 1—2 sorsz. a. felvett Teofánov Vászáné, Jovanov Maria és kk. Josanov Lázár tulajdonát képező 535 fr. 180 b. o. i. sz. házra és 536 hrsz. kertre 1283 kor. ugyanott A. I. 3 sors. 1586 hrsz. felvett ingatl. tulajdonát képező szántóra 569 kor. és ugyanott A I. 4. sorsz. 2206 hr. sz. a felvett ugyanazok tulajdonát képező rètre 318 Korona. az árverés elrendeltetik és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1901 évi julius hó 17-ik napjának délután 3 órakor** D. Szent-Iván község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárnak 10%-át vagyis 128 kor. 60 fil., 56 kor. 90 fil. és 31 kor. 80 fillér készpénzben, vagy az 1881. LX. tcz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügymin. rend. 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tcz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Ujvidéken, a kir. tszék mint tkvi hatóságnál 1901. évi május hó 4-ik napján.

Petrovics Valér, s. k.
kir. tszéki biró.

Хенрик Моган и друг

ОБЈАВА.

Да би се избегла свака забуна јављам још данас, да моју

радњу са оделом, за господу, госпође и децу

због проширења локала

од 1. августа

у главној улици куће бр. 25.,

пређе судска зграда, пресељавам, те с тога молим поштовану публику, да у своме интересу на моју фирму пази, јер ја немам никакве филијале.

Молећи и у будуће за благонаклоно поверење, бележим се

с високопоштовањем

Хенрик Моган и друг,
НОВИ САД,
главна улица.

Хенрик Моган и друг

81 15—

Хенрик Моган и друг

Хенрик Моган и друг

Власник и издавалац: Дружина Браника. **Одговорни уредник Јанко Перић.** **Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.**